

Анотація на вибірккову навчальну дисципліну «Інклюзія в музейних установах»

Рівень вищої освіти - *другий (магістерський) рівень вищої освіти*

Кількість кредитів - 4

Компонент освітньої програми: *вибіркковий*

Мова викладання: *українська*

Викладач: Скрипник Анатолій Юрійович, доктор історичних наук, професор
e-mail: skranat@ukr.net

Опис дисципліни

1. Актуальність курсу.

Даний вибіркковий ОК орієнтований на здобувачів, які навчаються за спеціальністю В9 «Історія та археологія», освітньою програмою «Історія та археологія». Задля успішного оволодіння матеріалом слухачам пропонованого компоненту необхідно попередньо завершити вивчення ОК циклу професійної підготовки.

Музеї – державні установи, головним напрямком діяльності яких є популяризація історії серед усіх верств населення.

Зважаючи на те, що в Україні кожен регіон має свою історичну пам'ять, свої актуальні історичні теми, свою особливу локальну історію, саме музеї здатні виступати майданчиками для популяризації цієї історії серед населення без професійної освіти, особливо серед інклюзивних груп населення. Саме тому майбутнім фахівцям зі спеціальності В9 «Історія та археологія» варто оволодіти основними знаннями про організацію музейної та екскурсійної роботи, її основні напрямки, види та способи комунікації з групами населення з особливими потребами, для вивчення історії у доступній, цікавій формі.

Музеї мають бути важливими осередками інклюзивного туризму, сприяючи доступності культурних та історичних місць для людей з різними фізичними можливостями та потребами. Створення інклюзивного середовища в музеях включає в себе забезпечення доступності будівель, експозицій, інформаційних матеріалів та послуг для всіх відвідувачів, незалежно від їхніх обмежень.

2. Метою дисципліни є засвоєння здобувачами вищої освіти наступних питань:

- основні законодавчі і нормативноправові акти, які регулюють роботу музеїв;
- типологія музейних установ;
- основні напрямки музейної роботи: культурно-освітня, просвітницька, науково-дослідна, експозиційна;
- типи і види музейних заходів, методика їх організації та проведення;
- шляхи та способи комунікації з інклюзивними людьми з особливими потребами у проблематиці публічної локальної історії.

3. Основні завдання і аспекти курсу:

- Визначення напрямків розвитку музейної справи в Україні на сучасному етапі;
- Ознайомлення студентів з основними засадами інклюзивного туризму в музейних установах

- Окреслити головні форми і методи роботи музейних працівників з відвідувачами з нозологіями.
- Створення безбар'єрного середовища та доступу до музейних експозицій

4. Проблематика (зміст дисципліни), яка буде розглянута у процесі вивчення навчальної дисципліни.

- Доступність будівель: музеї повинні мати пандуси, ліфти, широкі двері та інші пристосування для людей на візках. Також важливо забезпечити достатньо простору для пересування та маневрування.
- Доступність експозицій: музеї можуть використовувати аудіогіди, тактильні моделі, шрифти Брайля, а також адаптовані описи експонатів для людей з вадами зору. Для людей з вадами слуху можуть бути надані субтитри до відеоматеріалів та перекладачі жестової мови.
- Доступність інформації: музеї повинні надавати інформацію про свої послуги та експозиції різними мовами та у різних форматах. Важливо, щоб інформація була доступна на сайті музею, у друкованих матеріалах та на місці.
- Інклюзивні програми: музеї можуть розробляти спеціальні програми та заходи, орієнтовані на різні категорії відвідувачів, включаючи людей з інвалідністю, літніх людей та дітей.
- Навчання персоналу: важливо, щоб музейний персонал був навчений роботі з людьми з інвалідністю та міг надати їм необхідну допомогу та підтримку.
- Розширення аудиторії: залучення нових відвідувачів, які раніше не могли відвідувати музей через обмеження.
- Підвищення якості обслуговування: покращення досвіду відвідування музею для всіх.
- Розвиток музейної справи: створення більш інклюзивного та цікавого середовища для всіх;
зміцнення соціальної інтеграції;
сприяння рівному доступу до культурних цінностей для всіх членів суспільства.
- Розвиток творчого потенціалу:
можливість для людей з інвалідністю брати участь у культурному житті та самовиражатися.
приклади інклюзивних заходів в музеях:
організація екскурсій з перекладом жестовою мовою.
створення тактильних макетів історичних будівель.
впровадження аудіогідів та субтитрів до відеоматеріалів.
організація майстер-класів та творчих занять для людей з інвалідністю.
адаптація веб-сайту музею для людей з вадами зору та слуху.
створення інклюзивного середовища в музеях є важливим кроком на шляху до більш рівного та справедливого суспільства.
Музеї, які впроваджують інклюзивні практики, стають більш привабливими для широкого кола відвідувачів та роблять свій внесок у розвиток культури та туризму.

5. У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен знати і вміти:

За підсумками вивчення дисципліни студент повинен знати:

1. Засвоєння понять, термінів, змісту та особливостей музейної діяльності.
2. Законодавчі акти, засади на напрямки розвитку музейної справи.
3. Сутність музейної роботи, та її складові.
4. Уявлення про значення музеїв у інклюзивному туризмі на сучасному етапі розвитку суспільства в Україні;
5. Отримання навичок науково-дослідницької та культурно-просвітницької роботи;
6. Способи і методи донесення знань з історії України та рідного краю для людей з нозологіями.

За підсумками вивчення дисципліни студент уміти:

Набуті знання та вміння здобувачі зможуть використати:

- у культурно-освітній та науково-популяризаторській роботі в музейних закладах різного типу;
- по завершенні навчання, під час роботи за фахом здобувачі зможуть поєднувати основне місце роботи з роботою за сумісництвом, наприклад гідом;
- набуті компетентності сприятимуть за потреби встановленню ефективної комунікації з представниками різних сфер обслуговування, наприклад, туризму тощо.

6. Шкала оцінювання з навчальної дисципліни у балах за всі види навчальної діяльності, яка переводиться в оцінку за шкалою ECTS та у чотирибальну національну шкалу:

Сума балів за шкалою Інституту	Оцінка за шкалою ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		Іспит	Залік
90-100	A (відмінно)	Відмінно	Зараховано
82-89	B (дуже добре)	Добре	
75-81	C (добре)		
65-74	D (задовільно)	Задовільно	
60-64	E (достатньо)		
35-59	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)	Незадовільно	Не зараховано
1-34	F (незадовільно з обов'язковим повторним курсом)		

7. Критерії оцінювання складових поточного контролю навчальної

діяльності студента

Компетенції (знання, уміння та навички), продемонстровані на навчальних заняттях (практичних, семінарських, лабораторних, враховуючи знання з тем, що виносяться на самостійне опрацювання) оцінюються за 100-бальною системою.

Оцінка в балах (за 100-бальною шкалою) за всі види навчальної діяльності	Критерії оцінювання
98-100	Студент має системні, дієві знання, виявляє неординарні творчі здібності у навчальній діяльності; використовує широкий арсенал засобів для обґрунтування та доведення своєї думки; розв'язує складні проблемні завдання; схильний до системно-наукового аналізу та прогнозу явищ; уміє ставити і розв'язувати проблеми, самостійно здобувати і використовувати інформацію; займається науково-дослідною роботою; логічно та творчо викладає матеріал в усній та письмовій формі; розвиває свої здібності й нахили; використовує різноманітні джерела інформації; моделює ситуації в нестандартних умовах.
94-97	Студент володіє узагальненими знаннями з навчальної дисципліни, аргументовано використовує їх у нестандартних ситуаціях; вміє знаходити джерела інформації та аналізувати їх, ставити і розв'язувати проблеми, застосовувати вивчений матеріал для власних аргументованих суджень у практичній діяльності (диспути, круглі столи тощо); спроможний за допомогою викладача підготувати виступ на студентську наукову конференцію; самостійно вивчити матеріал; визначити програму своєї пізнавальної діяльності; оцінювати різноманітні явища, процеси; займає активну життєву позицію.
90-93	Студент володіє глибокими і міцними знаннями та використовує їх у нестандартних ситуаціях; може визначати тенденції та суперечності різних процесів; робить аргументовані висновки; практично оцінює сучасні тенденції, факти, явища, процеси; самостійно визначає мету власної діяльності; розв'язує творчі завдання; може сприймати іншу позицію як альтернативну; знає суміжні дисципліни; використовує знання, аналізуючи різні явища, процеси.
86-89	Студент вільно володіє вивченим матеріалом, застосовує знання у дещо змінених ситуаціях, вміє аналізувати і систематизувати інформацію, робить аналітичні висновки, використовує загальновідомі докази у власній аргументації; чітко тлумачить

Оцінка в балах (за 100-бальною шкалою) за всі види навчальної діяльності	Критерії оцінювання
	поняття, категорії, нормативні документи; формулює закони; може самостійно опрацьовувати матеріал, виконує прості творчі завдання; має сформовані типові навички.
81-85	Знання студента досить повні, він вільно застосовує вивчений матеріал у стандартних ситуаціях; вміє аналізувати, робити висновки; відповідь повна, логічна, обґрунтована, однак з окремими неточностями; вміє самостійно працювати, може підготувати реферат і обґрунтувати його положення.
75-80	Студент правильно і логічно відтворює навчальний матеріал, оперує базовими теоріями і фактами, встановлює причинно-наслідкові зв'язки між ними; вміє наводити приклади на підтвердження певних думок, застосовувати теоретичні знання у стандартних ситуаціях; за допомогою викладача може скласти план реферату, виконати його і правильно оформити; самостійно користуватися додатковими джерелами; правильно використовувати термінологію; скласти таблиці, схеми.
70-74	Студент розуміє основні положення навчального матеріалу, може поверхнево аналізувати події, ситуації, робить певні висновки; відповідь може бути правильною, проте недостатньо осмисленою; самостійно відтворює більшу частину матеріалу; вміє застосовувати знання під час розв'язування розрахункових завдань за алгоритмом, користуватися додатковими джерелами.
65-69	Студент розуміє сутність навчальної дисципліни, може дати визначення понять, категорій (однак з окремими помилками); вміє працювати з підручником, самостійно опрацьовувати частину навчального матеріалу; робить прості розрахунки за алгоритмом, але окремі висновки не логічні, не послідовні.
60-64	Студент володіє початковими знаннями, здатний провести за зразком розрахунки; орієнтується у поняттях, визначеннях; самостійне опрацювання навчального матеріалу викликає значні труднощі.
50-59	Студент намагається аналізувати на основі елементарних знань і навичок; виявляє окремі властивості; робить спроби виконання вправ, дій репродуктивного характеру; за допомогою викладача робить прості розрахунки за готовим алгоритмом.

Оцінка в балах (за 100-бальною шкалою) за всі види навчальної діяльності	Критерії оцінювання
35-49	Студент мало усвідомлює мету навчально-пізнавальної діяльності, робить спробу знайти способи дій, розповісти суть заданого, проте відповідає лише за допомогою викладача на рівні „так” чи „ні”; може самостійно знайти в підручнику відповідь.
1-34	Студент володіє навчальним матеріалом на рівні засвоєння окремих термінів, фактів без зв'язку між ними: відповідає на запитання, які потребують відповіді „так” чи „ні”.

Оцінювання модульних контрольних робіт здійснюється за 100-бальною системою.

Оцінювання захист навчального матеріалу, що виноситься на самостійне вивчення для студентів заочної форми навчання здійснюється за 100-бальною системою.

8. Література

Нормативні документи

1. Кодекс музейної етики ICOM : Український національний комітет Міжнародної ради музеїв. URL: <http://www.icom.in.ua/kodeks-muzejinoyietiki/>
2. Положення про музейний фонд України від 20 липня 2000 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1147-2000-%D0%BF#Text>
3. Про затвердження Інструкції з організації обліку музейних предметів : Наказ Міністерства культури України від 21 липня 2016 р. № 580. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1129-16>
4. Про затвердження Порядку занесення унікальних пам'яток Музейного фонду України до Державного реєстру національного культурного надбання : Наказ Міністерства культури і мистецтв України від 25 жовтня 2001 р. № 653: URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0144-02#Text>
5. Про музеї та музейну справу: Закон України від 29 червня 1995 р. № 249/95-ВР. Відомості Верховної Ради України. 1995. № 25. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/249/95-%D0%B2%D1%80#Text>

Основна література

1. Власюк Г. М., Зосимович О. Ю., Хададова М. В. Музеезнавство та архівна справа: навч.-метод, посіб. Житомир: ЖДПУ ім. І. Франка, 2006.

2. Краєзнавство та музейна справа в Україні [Матеріали Всеукраїнської науково-краєзнавчої конференції, присвяченої 145-річчю заснування Житомирського обласного краєзнавчого музею (27-29 жовтня 2010 року, м. Житомир)] / Голов. ред. М. Ю. Костриця. Житомир: М. Косенко, 2010. 544 с.
3. Маньковська Р. Музейництво в Україні. Київ : 2000. 136 с.
4. Маньковська Р. В. Музеєзнавство в Україні. Київ : 2000. 140 с.
5. Папкова Є. В. Туристичне краєзнавство: навч. посіб. Київ : 2003.
6. Основи музеєзнавства, маркетингу та рекламної інформаційної діяльності музеїв: Навч. посіб. / П. Горішевський, М. Ковалів, В. Мельник, С. Оришко. Івано-Франківськ: Плай, 2005.
7. Паур І. В. Основи музейної справи : навч.-метод. посібник Кам'янець-Подільський : вид. Панькова А. С., 2021. 204 с.
8. Савченко О., Терський С.В. Фсторія музейної справи та охорони культурної спадщини України. Львів. Львівська політехніка 2020. 260 с.
9. Салата О.О. Основи музеєзнавства: навчально-методичний посібник. Вінниця : ТОВ «Нілан-ЛТД», 2015. 164 с.

Допоміжна література

1. Банах В.М. Музейні інновації та інтерактивність у теорії та практиці музейної справи. *Historical and Cultural Studies*. Vol. 3. No 1, 2016. Р. 1–5.
2. Барановська Н. Експозиційна робота у діяльності музею. *Historical and Cultural Studies*. Vol. 2. No. 1. 2015. S. 13–17.
3. Березнюк Т. Особливості та специфіка побудови інтерактивних музейних експозицій. *Вісник Київського національного університету культури і мистецтв. Серія: Музеєзнавство та пам'яткознавство*. Вип. 1, 2018. С. 48–53.
4. Ідема Й. Як ходити до музею: поради для справді результативного візиту / пер. з англ. О. Якименко. Харків : Ранок, Фабула, 2019. 132 с.
5. Караманов О. Роль музейної педагогіки в процесі соціалізації особистості. *Вісник Львівського університету. Серія: педагогічна*. 2007. Вип. 22. С. 58-64.
6. Морозова О.В., Морозова Т.П. Інноватика сучасних музейних проєктів: вітчизняний та зарубіжний досвід. *Українська культура: минуле, сучасне, шляхи розвитку*. 2017. Вип. 25. С. 149–154.
7. Філіпчук Н.О. Музейна педагогіка і виховання нації. *Молодий вчений*. 2018. № 3 (55). С. 137–142.